

1 Mavzu: “Iqtisodiy savodxonlik” fanining predmeti va o‘rganish usullari.

MAVZUSINING DOLZARBLIGI

Kambag'allikni kamaytirish oylik yoki nafaqa miqdorini ko'paytirish, yoppasiga kredit berish degani emas. Buning uchun eng avvalo, aholini kasbga o'qitish, moliyaviy savodxonligini oshirish, odamlarda tadbirkorlik hissini uyg'otish, infratuzilmani yaxshilash, farzandlarni o'qitish, sifatli davolanish, manzilli nafaqa to'lash tizimini joriy qilish kerak.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020 yilning 27 fevraldagi "Tadbirkorlikni rivojlantirish orqali kambag'allikni qisqartirishga qaratilgan chora-tadbirlar" bo'yicha videoselektor yig'ilishidagi ma'ruzasidan

Reja

1. Iqtisodiyotning mohiyati .
2. Iqtisodiy savodxonlik asoslari fanining predmeti, maqsadi va vazifalari .
3. Iqtisodiy savodxonlikni oshirishning jahon tajribasi va undan O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni oshirishning milliy dasturini ishlab chiqishda qo'llash .

DOLZARBLIGI

Jahon tajribasiga ko'ra, iqtisodiyotning barqaror va mutanosib rivojlanishi, aholi turmush darajasi va farovonligining oshishi ko'p jihatdan fuqarolarning moliyaviy savodxonligiga bog'liqligi, moliyaviy savodxonlik mamlakatdagi ishbilarmonlik muhitining rivojlanishiga, tadbirkorlik faoliyatining kengayishiga qulay imkon yaratishi.

Rivojlangan mamlakatlarda aholi moliyaviy savodxonligi darajasini oshirishning davlat siyosati darajasiga chiqqanligi, mazkur jarayonning tizimli va samarali tashkil etilishi maxsus davlat idoralari yoki tashkilotlari tomonidan amalga oshirilishi.

Keyingi yillarda O'zbekistonda ham ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muhim omili sifatida aholining moliyaviy savodxonligini oshirish masalasiga alohida e'tibor qarata boshlanganligi.

Iqtisodiyot nima

Iqtisodiyotga oid birinchi
kitob yunonistonlik
Ksenofont (mill.avv.430-356
yillar) tomonidan yozilgan .

O'zbek tilidagi ma'nosi uy xo'jaligini yuritish san'ati

IQTISODIYOT

ODAMLARNING EHTIYOJLARINI QONDIRISHI UCHUN ZARUR BO'LGAN HAR XIL NE'MATLAR ISHLAB CHIQRISH TAQSIMLASH VA ISTE'MOL QILISH VAZIFALARINI BAJARISHGA YO'NALTIRILGAN FAOLIYATLAR TIZIMIDIR.

IQTISODIYOT FANI

Odamlarning ,korxonalarining va xatto butun davlatlarning iqtisodiy ne'matlarini yaratish,taqsimlash va iste'mol qilish jarayonidagi foliyatini o'zaro munosabatlarini o'rganadigan fan

Iqtisodiyotning 1-chi asosiy tarkibiy qismi: Odamlar - ular o‘z mehnati va aql idroki bilan iqtisodiyotni harakatga keltiradi va boshqaradi

Iqtisodiyotning 2-chi tarkibiy qismi: Tabiat

Tabiat
iqtisodiyotning
Xom-ashyo ombori
hisoblanadi

Iqtisodiyotning 3-chi tarkibiy qismiga: Bino va inshootlar , zavod va fabrikalar yo‘l va ko‘priklar, asbob -uskunalar hamda boshqa inson qo‘li bilan yaratilgan narsalardan tarkib topgan sun‘iy muhit hisoblanadi.

Iqtisodiyotning shu uch tarkibiy qismlarining birikishi natijasida IQTISODIY JARAYON vujudga keladi va to'rt bosqichda kechadi

01

Inson ehtiyojlarini qondirish uchun xizmat qiladigan ne'matlar ya'ni tavar va xizmatlar yaratiladi

02

Yaratilgan tavar va xizmatlar taqsimlanadi

03

Taqsimlangan tavar va xizmatlar ayrboshlanadi

04

Ayr boshlangan tavar va xizmatlar iste'mol qilinadi

Iqtisodiy savodxonlikning mohiyati ...

Jamiyatning bosh iqtisodiy masalasi. Aholi daromadlari va harajatlari. Aholi daromadlarini oshirish yo'llari. Iqtisodiy savodxonlik, moliyaviy savodxonlik tushunchalari. Tadbirkorlik. Tadbirkorlik turlari va shakllari. Uy xo'jaliklari moliyasi. Iste'mol va jamg'armalari. Iqtisodiy xulq-atvor. Pullar, pul funktsiyalari. Inflyatsiya va deflyatsiya. Valyuta va valyuta bozorlari.

Aholining iqtisodiy savodxonlik darajasini oshirishning dolzarbligi quyidagi sabablar bilan belgilanadi:

01

Aholining daromad manbalari tarkibining o'zgarishi

02

Ko'p sonli xususiy tadbirkorlarni paydo bo'lishi.

03

Aholini uzoq muddatli jamg'armalarga va kredit olishga bo'lgan ehtiyojini keskin ortishi

04

Shaxsiy jamg'armalarni investitsiyalash va moddiy aktivlarini boshqarish imkoniyatlarining kengayishi

05

Aholi mehnat migratsiyasi miqyosini kengayishi

Moliyaviy xizmatlarni iste'molchilari uchun moliyaviy savodxonlikning past darajasi quyidagi salbiy oqibatlarga olib keladi

01

samarasiz qarorlarni qa'bul qilinishi tufayli moliyaviy institutlarga bo'lgan ishonchni pasayishi

02

shaxsni qarzdorlik majburiyatlarini yuqori darajadali

03

jismoniy shaxslarning ommaviy bankrot bo'lishi;

04

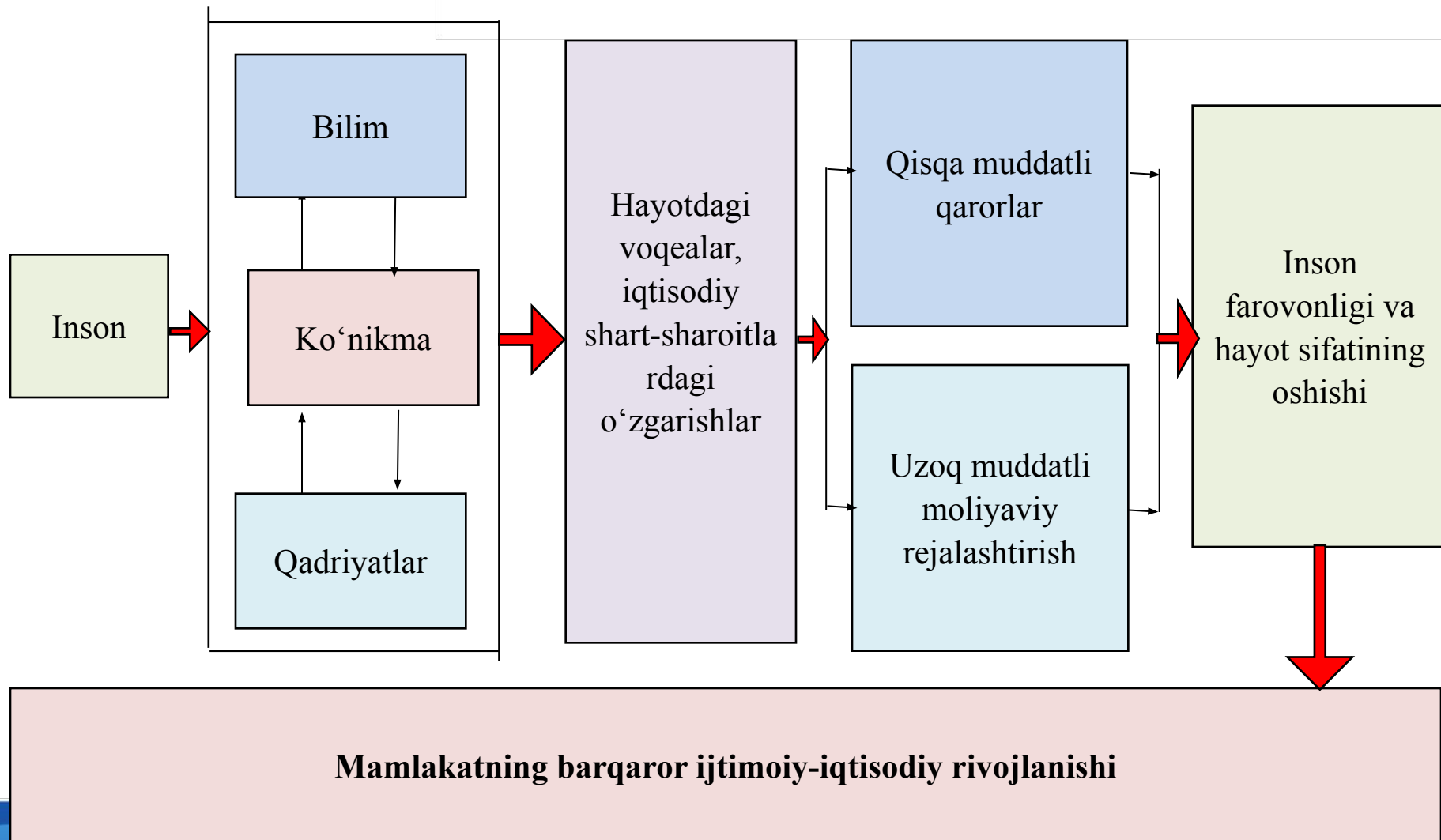
o'sib kelayotgan avlodga salbiy moliyaviy tajribani o'rgatish

05

hayotiy muhim mahsulotlar uchun jamg'arishning past darajasi

Moliyaviy savodxonlik mazmun-mohiyatini ifodalovchi jarayon

ФЕДЕРАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ

Moliyaviy savodxonlik darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarning turli darajalar bo'yicha tabaqalanishi

Moliyaviy savodxonlik darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarning turli darajalar bo'yicha tabaqalanishi

Alohida shaxsning moliyaviy savodxonligi darajasi

- shaxsning yoshi;
- ma'lumot darajasi;
- kasbi, mutaxassisligi yoki faoliyat yo'nalishi - iqtisodiy faollik darajasi;
- qiziqish doirasi, dunyoqarashining kengligi va h.k.

Muayyan hudud aholisining moliyaviy savodxonligi darajasi

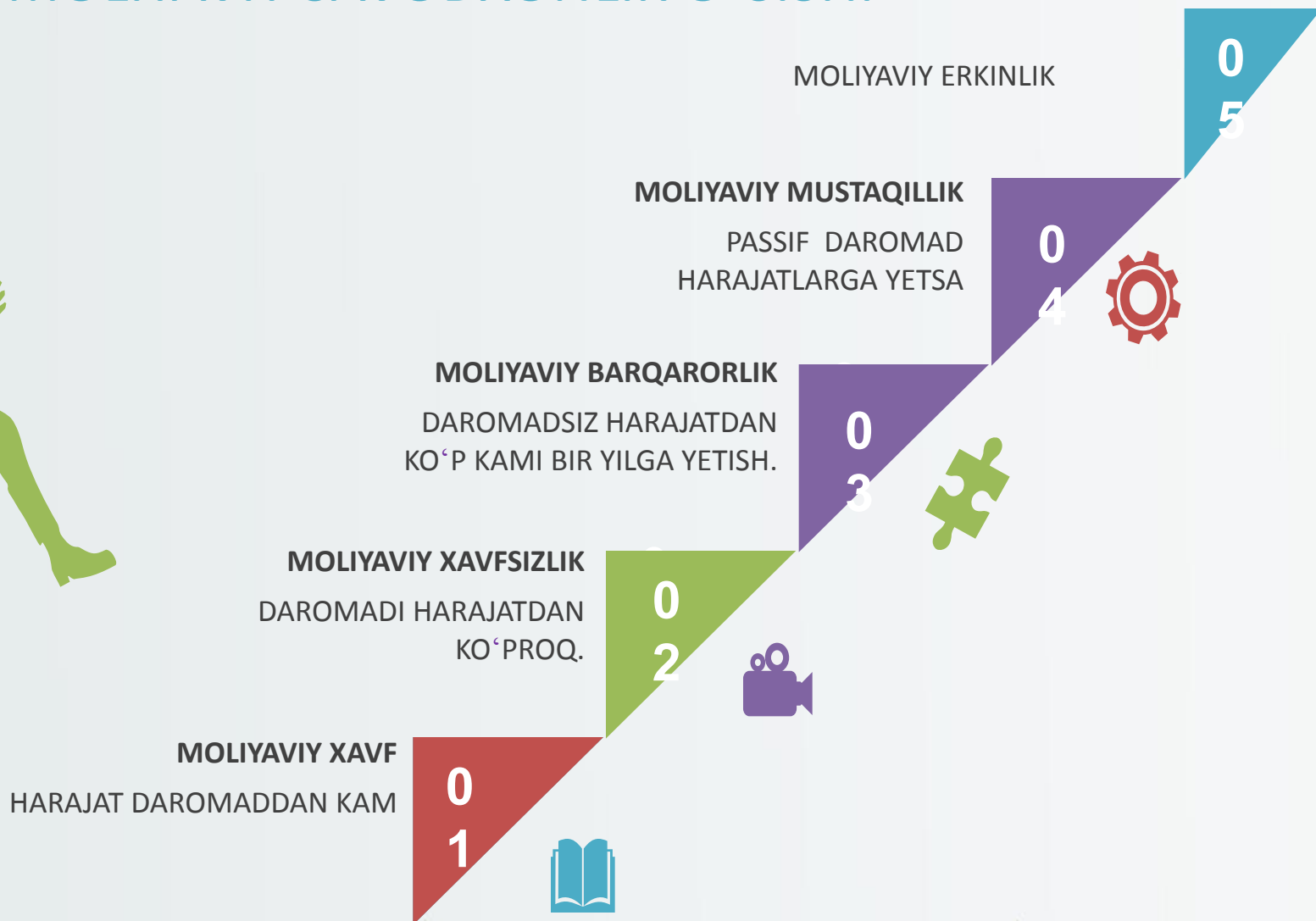
- hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanganlik darajasi;
- hududda aholi moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar;
- moliyaviy institutlar va infratuzilma ob'yektlari faoliyat darajasi;
- hududning geografik joylashuvi va h.k.

Muayyan hudud aholisining moliyaviy savodxonligi darajasi

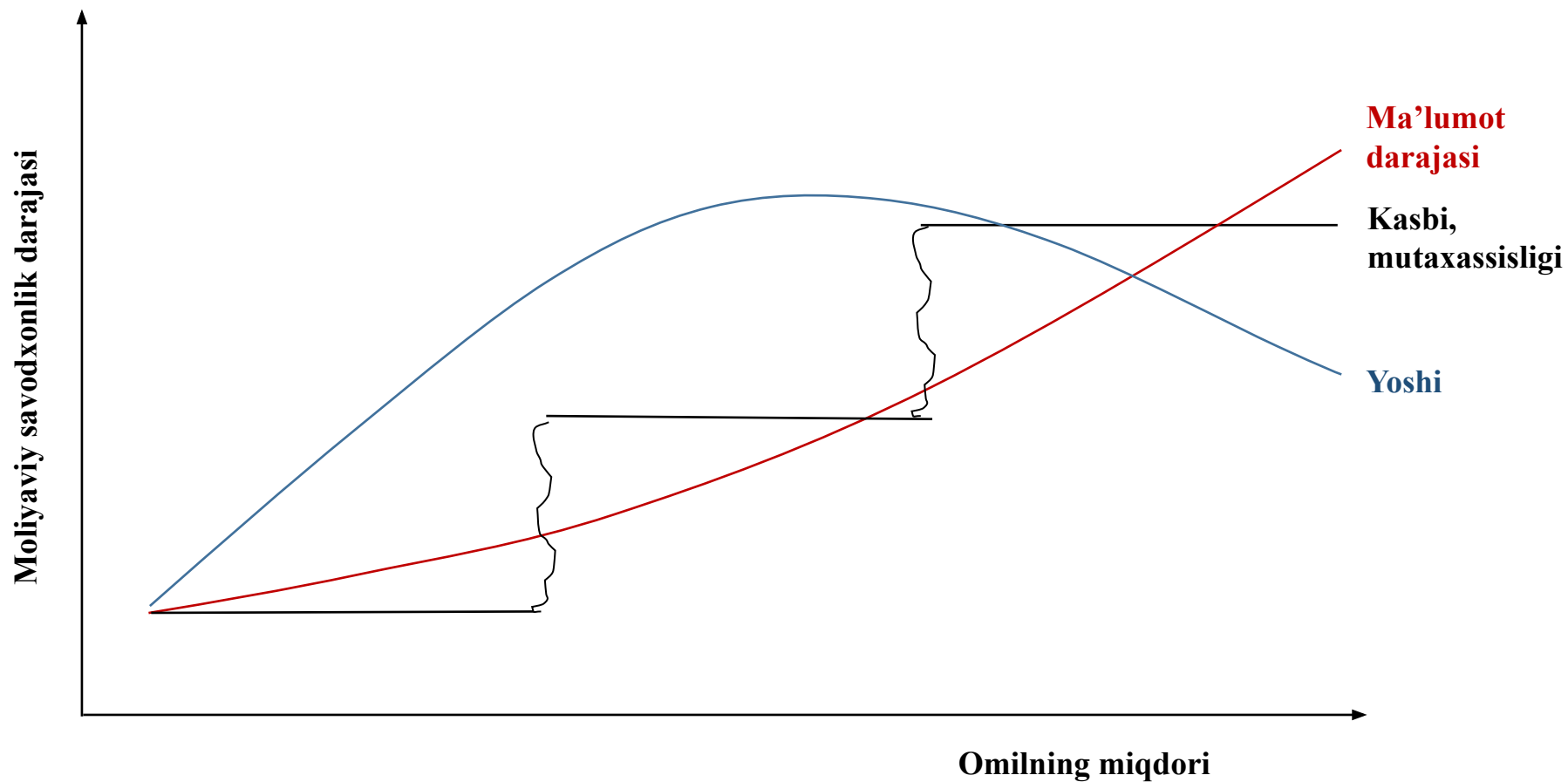
- mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanganlik darajasi;
- mamlakatning iqtisodiy salohiyati;
- aholi mentaliteti;
- davlatning iqtisodiy siyosati va h.k.

MOLIYAVIY SAVODXONLIK O‘SISHI

Alohida shaxsning moliyaviy savodxonligi darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi birlamchi omillarning funksiyalari

E'tiboringiz uchun rahmat!

Muvoffaqqiyatga uch narsa kaf: yaxshi niyat qil, ishon va intil!!!

